

HORSHÁ
DOPORUČENÍ

SLUŽBA
INFORMACE

ČÍSLO 3

ZIMA 2009/10

DĚTI NA HORÁCH

KOMIKS A SOUŘEŽ PRO DĚTI

HS JIZERSKÉ HORY

STATISTIKA LETNÍCH ZÁSAHŮ

**CHLAPI V ČERVENÝCH VĚTROVKÁCH
VYPRÁVĚJÍ...**

**LETECKÁ
ZÁCHRANA**

**JAK SE
OBLÉKÁ HS**

**VÍTR
NA HORÁCH**

LAVINOVÉ VYBAVENÍ

SLOVO NÁČELNÍKA

Vážení čtenáři,

čas letí milovými kroky a po příjemném létě se nám už hlásí zima. A tak se vám do rukou dostává další číslo časopisu Horská služba – doporučení a informace. Tentokrát zase se zaměřením na zimu a hory v zimě.

Složité ekonomické situace dopadla i na Horskou službu. V letošním roce se nám nepodařilo zajistit investiční prostředky na plánované rekonstrukce některých stanic HS a obměnu dosluhující techniky. I u Horské služby nastupují úsporná opatření. Udělali jsme ale vše pro to, aby tato opatření nijak neovlivnila základní poslání Horské služby – pomoc lidem v nouzi na horách. Na prahu letošní zimní sezóny je připraveno poskytnout pomoc v našich horách 70 stálých a 41 sezónních záchranářů. Přece jenom jeden velký úspěch tento rok pro Horskou službu přinesl. Po mnoha letech marného snažení se Horská služba konečně dostala do zákonného předpisu. Novela zákona o cestovním ruchu – Zákon 159/99 Sb. – s účinností od 1. 1. 2010 definuje Horskou službu.

Horská služba je připravena i v zimě 2009/10 pomáhat lidem v nouzi. Připraveno je 67 profesionálních záchranářů, 37 sezónních zaměstnanců, 358 dobrovolných členů HS, 58 čekatelů HS a 25 lékařů HS, které k záchranné akci co nejrychleji přepraví 43 automobilů, 103 skútrů, 35 čtyřkolek a 2 rolby. Přeji všem lidem na horách pohodu a klid, dostatek sněhu a sluníčka a krásné rekreační či sportovní zážitky. A samozřejmě, abyste co nejméně potřebovali skutečnou pomoc od Horské služby.

Jiří Brožek
náčelník Horské služby ČR

POSLÁNÍ A ÚKOLY

HORSKÁ SLUŽBA ČR PŘI VÝKONU SVÉ ČINNOSTI ZEJMÉNA

- Organizuje a provádí záchranné a pátrací akce v horském terénu.
- Poskytuje první pomoc a zajišťuje transport zraněných.
- Vytváří podmínky pro bezpečnost návštěvníků hor.
- Zajišťuje provoz záchranných a ohlašovacích stanic HS.
- Provádí instalaci a údržbu výstražných a informačních zařízení.
- Spolupracuje při vydávání a rozšiřování preventivně bezpečnostních materiálů.
- Informuje veřejnost o povětrnostních a sněhových podmínkách na horách a opatřeních HS k zajištění bezpečnosti na horách.
- Spolupracuje s orgány veřejné správy, zejména ochrany přírody a životního prostředí.
- Sleduje úrazovost a provádí rozbor příčin nehod na horách, navrhuje a doporučuje opatření k snížení jejich počtu.
- Provádí hlídkovou činnost na hřebenech, sjezdových tratích, pohotovostní službu na stanicích a v domech HS.
- Provádí lavinová pozorování.
- Přípravuje a školí své profesionální i dobrovolné členy a čekatele.
- Spolupracuje s ostatními záchrannými organizacemi doma i v zahraničí.

HORSKÁ SLUŽBA DOPORUČENÍ A INFORMACE

ČÍSLO 3, ZIMA 2009/10

Šéfredaktor: Michal Bulička

Redakční rada: Jiří Brožek, Michal Klimeš

Na čísle dále spolupracovali:

Alena Zárybnická, Miroslav Bíca, Pavel Horký,
René Mašín, Milena Jelínková, Adolf Klepš,
Přemysl Kovařík, Karel Macas, Pavel Cingr,
Viktor Kořízek, Hana Kubinová

Foto na titulní straně: Pavel Horký

Neoznačené foto: archiv HS ČR

Jazyková korektura: Jiří Havelka

Grafický návrh: Petr Antoníček

Sazba a zlom: Petr Antoníček,

Markéta Antoníčková

Tisk: Wendy s.r.o. Mělník

Internetová verze:

www.horskaslužba.cz – v PDF ke stažení

Vydává:

Horská služba ČR o.p.s.

543 51 Špindlerův Mlýn 260, IČ 27467759

Registrováno MK ČR E 1860. Neprodejné.

Partneři Horské služby

AKTUALITY Z HORSKÉ SLUŽBY

Před letošní zimní sezónou se jako každý rok členové Horské služby musí připravit na období, které je v celém roce nejnáročnější. Jedná se o přípravu záchranářů, techniky a záchranného materiálu.

Tento přehled se skládá z mnoha událostí a jen dokresluje náročnost přípravy pro výkon a činnost HS.

- Každoročně se členové musí zúčastnit zátěžové zdravotní prohlídky, která je nutností pro výkon služby.
- Během letních měsíců se všichni členové podrobili fyzickým prověrkám na standardních tratích.
- V jednotlivých okrscích probíhají metodické akce, které připravují záchranáře na různé typy záchrany – evakuace z lanových drah, záchrany v skalním a nepřístupném terénu, záchrany na sjezdových tratích, lavinové akce apod.
- Letečtí záchranáři prošli opakovacím školením ve spolupráci s Policií ČR a AČR.
- Před prázdninami se uskutečnila letní část Základní školy HS, kde se 30 čekatelů připravovalo na práci záchranáře a doufáme, že během Zimní školy HS v únoru složí závěrečné zkoušky a stanou se členy HS.
- Na podzim také ukončilo 6 členů cvičitelský kurz školením ve Vysokých Tatrách.
- V prosinci proběhne školení lavinových specialistů spolu s kynology a jejich psy, kteří se budou procvičovat hlavně na záchrany osob v lavinách. Školení proběhne v oblasti Pradědu v Jeseníkách.
- V terénu bylo obnoveno tyčové značení, které v nepříznivých podmínkách usnadňuje pohyb a orientaci v terénu. Obnoveny byly i informační a upozorňující tabule.
- V letošním roce z finančních důvodů nebudeme obnovovat techniku, ale všechny stroje prošly základní údržbou a opravami, aby v případě potřeby bezchybně sloužily naší práci.

- Zaměstnanci před sezónou projdou doškolením v lyžování, pohybu v exponovaném terénu a budou se seznamovat s novinkami souvisejícími s naší činností.
- Jako každý rok proběhl v listopadu v Praze zdravotní seminář ve spolupráci s ortopedickou klinikou Fakultní nemocnice v Motole. Zde se seznamujeme s novinkami v oblasti zdravotní péče o pohybový aparát a následné rekonvalescence.
- Ve spolupráci s Národním ústavem odborného vzdělávání jsme vytvořili dílčí kvalifikaci Horský průvodce a Záchranář pro lyžařské tratě, která je v souladu s ČSN – Značení a zabezpečení v zimním středisku.
- Služba v tzv. zimním režimu začne ve střediscích během prosince a je v souladu se začátkem zimní sezóny v lyžařských areálech a pohybem turistů a lyžařů na horách.
- Probíhají jednání o zajištění finančních prostředků na činnost HS v příštím roce.
- Příprava stanic Horské služby na zimní provoz.
- Dovybavení záchranářů – např. oblečení, přilby, teleskopické hole apod.
- Zanesení HS do zákonné normy – novely zákona o cestovním ruchu.
- Doškolení sezónních zaměstnanců.

Michal Klimeš, náčelník HS Jeseníky

STATISTIKA ZÁSAHŮ HS

OBDOBÍ OD 1. 5. 2009 DO 25. 11. 2009

ZÁSAHY HORSKÉ SLUŽBY ZA OBDOBÍ OD 1. 12. 2008–30. 04. 2009 – ZIMA								
Druh poranění	Beskydy	Jeseníky	Jizerské hory	Krkonoše	Krušné hory	Orlické hory	Šumava	součet
zlomenina	14	16	39	30	20	7	29	155
poranění kloubu	27	21	30	24	17	18	43	180
rána	32	57	80	35	52	31	122	409
bezvědomí	7	11	15	6	13	5	7	64
mrtvý	1	2	0	2	4	0	3	12
jiné poranění	37	34	43	34	32	35	82	297
zhmoždění	30	26	57	24	38	23	47	245
SOUČET ZRANĚNÍ	148	167	264	155	176	119	333	1362
CELKOVÝ POČET ZÁSAHŮ	115	138	164	116	114	99	288	1034

Pozn. Pokud jste si všimli, že počet zranění převyšuje počet zásahů, pak vězte, že je to způsobeno mnohačetnými zraněními, která byla ošetřena v rámci jednoho zásahu.

Přinášíme vám přehled naší činnosti formou strohé statistiky. Letošní letní období přinesla členům Horské služby povinnost pomoci v 1 304 případech. Můžete se podívat, při jakých aktivitách i jaká zranění si návštěvníci hor přivodili.

Pozn. Pokud jste si všimli, že počet zranění převyšuje počet zásahů, pak vězte, že je to způsobeno mnohačetnými zraněními, která byla ošetřena v rámci jednoho zásahu.

Michal Klimeš
náčelník Horské služby Jeseníky

Jiří Brožek, náčelník Horské služby ČR

HORSKÁ SLUŽBA JIZERSKÉ HORY

V následujících číslech se chystáme představit vám jednotlivé oblasti, ve kterých Horská služba působí. Jedním ze sedmi českých pohoří, kde můžete záchranáře HS vidět v akci, jsou Jizerské hory, a právě v horách zaslíbeným hlavně běžkařům náš pomyslný seriál zahájíme.

O tom, jak to v Jizerkách chodí, jsem si povídal s náčelníkem oblasti, René Mašínem.

René Mašíň, náčelník HS Jizerské hory

Díky proslulosti zdejších běžeckých tras získaly Jizerky věhlas mezi příznivci úzkých lyží. Znamená to, že sjezdovek je zde málo?

Jizerské hory mají poměrně mírný reliéf, což nahrává běžkařům, Jizerská magistrála nemá tak náročný výškový profil jako třeba ta krkonošská. Nespornou výhodou je zhruba 200 km pravidelně upravovaných tratí, kde si najde „to svoje“ prakticky každý běžkař. Sjezdových areálů ale máme také dost.

Zkuste je charakterizovat?

Nejznámější, největší, a díky MS 2009 také zrekonstruovaný, je areál na Ještědu. Několik sjezdovek průměrné obtížnosti nabízí Bedřichov, kde také najdete vedení HS Jizerské hory. Pro rodiny s dětmi a začátečníky dobře poslouží Severák-Hrabětice, slušný standard představuje Špičák u Tanvaldu. Velmi oblíbené jsou Rejdice souseďící s Pasekami nad Jizerou, které se vyznačují vysokou přepravní kapacitou a tudíž i vyšší koncentrací lyžařů, která zákonitě přináší více úrazů. Poslední v řadě je Vysoké nad Jizerou.

Stanice ale máte i v osadě Jizerka?

Ano, ta slouží především pro případnou pomoc běžkařům turistům, vydávajícím se do volného terénu. Jizerka je pro zajímavost nejstudenějším

místem v republice, což dokládají dlouhodobá meteorologická měření.

Jak často musíte zasahovat v běžecké stopě a jak často na sjezdovkách?

Naštěstí minimálně, dá se říct, že jde o desítky zásahů za zimu. Celkově jsme během loňské zimy ošetřili 600 až 700 úrazů, z toho asi 80 zásahů bylo ve volném terénu, což v naší terminologii znamená jak běžeckou stopu, tak třeba pěší turisty nebo batůžkáře na sněžnicích.

Co ovlivňuje počet úrazů?

V první řadě to jsou sněhové podmínky. Pokud leží měkký prašan, je to samozřejmě mnohem příznivější a bezpečnější situace než na zledovatělém sněhu. To platí pro běžecké trasy. Kvalita sněhu naopak příliš neovlivňuje úrazovost na sjezdovkách, protože kvalitní rolby jsou schopny upravit tratě podobně za jakýchkoli podmínek. Na souhrnnou statistiku má vliv logicky i délka sezóny, například ta loňská byla poměrně dlouhá.

Jaká je situace v letním období

Kromě pěších turistů jde hlavně o cykloturisty. Nahrává jim nepřilíš náročný výškový profil cest, nejsou zde extrémní stoupání ani sjezdy. Proto

Jizerky hojně vyhledávají rodiny s dětmi a senioři. V létě máme 200 až 300 úrazů. Platí úměra, že o co méně úrazů v létě je, o to jsou závažnější.

Máte více zásahů v souvislosti s orientací?

To je asi podobné jako v jiných oblastech, z tyčového značení nám lidé nezbloudí. Problémy nastávají ve volném terénu. Souvisí to i s lesní kalamitou, kdy v 80. letech zmizela z Jizerek řada lesů a dnes dochází k jejich obnově. Okolí se tedy v čase mění a v mlze pak stačí trochu se zamotat a člověk neví, kde je. Rozloha Jizerek je navíc docela velká. Když nám lidé volají, že neví, kde jsou, snažíme je přes mobil navigovat, ale to vede málokdy k úspěchu. Je zajímavé, že občas zabloudí i místní lidé.

Jaký je zde, v příhraničních horách, mobilní signál?

Naštěstí dobrý, jedinou výjimkou je oblast v okolí Smědavy, my si tam vystačíme s vysílačkami, ale lidé si mobilem pomoc nepřivolají.

Jak se projevuje mohutný rozvoj navigační techniky?

Rozvoj GPS nám samozřejmě pomáhá. Občas se stane, že nám lidé nahlásí úraz s udáním přesných souřadnic podle GPS. My si před výjezdem v počítači na digitální mapě přesně lokalizujeme jejich polohu a to nám zjednodušuje záchranu.

Jizerky leží v blízkosti Jablonce a Liberce, tedy měst, jejichž obyvatelé rádi sportují. Je cítit sportovní vypěstlost těchto nejčastějších návštěvníků zdejších hor?

Výrazným specifíkem Jizerek je časové rozvržení pohybu lidí v horách. Naše hory začínají hlavně v létě ožít po 16. hodině právě díky oběma městům. Cyklisté nebo běžci vyrážejí po práci za sportem, a tak máme ve všední dny v horách nejvíce lidí mezi 16. a 18. hodinou. Nápor lidí vnímáme nejvíce o prodloužených víkendech a během prázdnin.

Naší zimní specialitou jsou běžkaři, kteří se v hojném počtu prohánějí po horách za svitu čelovek. Jde většinou o pravidelně trénující sportovce, a protože v Jizerkách máme kvalitně upravenou magistrálu, nejde o rizikovou skupinu lidí.

Na jaký kuriózní zásah si pamatujete?

Do oblasti Jizerky přijeli členové sportovního klubu. Z recese si spojili příčkami dvě jízdni kola k sobě, řízení kol zůstalo nezávislé. Vyjeli z Jizerky směrem k Velké Jizerské louce, byly v tom nějaké sázky i trocha alkoholu. U chaty Jelenka při jízdě z kopce v pravotočivé zatáčce nezkoordinovali řízení a došlo ke karambolu. Jeden z dvojice mužů upadl nešťastně hlavou na kámen a byl na místě mrtev. Druhý utrpěl pohmoždění páteře. Zásah jsme prováděli v součinnosti s leteckou záchrankou. Bohužel to skončilo tragicky, i když mělo jít o recesní, úsměvnou akci.

Co převažuje v příčinách nehod na horách? Neznalost, nedbalost, alkohol...?

Alkohol je častou příčinou, když někdo odejde z restaurace posílněn alkoholem a pak má problémy, jde o typický příklad nedbalosti. Pak jsou lidé, kteří se snaží chovat zodpovědně a rozumně, a pokud se dostanou do nesnází, je zřejmé, že udělali všechno proto, aby se do nich nedostali. Musím říct, že zásahů, které mají příčinu v nedbalosti a nezodpovědnosti, je mnohem víc.

Jak moc se projevuje, že jsme světová extratřída v pití piva?

Neřekl bych, že moc, rozhodně se to nedá zevšeobecňovat, je to velmi individuální. Je pravdou, že občas končí případy spojené s alkoholem docela drasticky.

Na kolika místech a v jakém počtu na území Jizerek působíte?

Máme pět okrsků, ale sloužíme na sedmi místech. Na plný úvazek u nás celoročně pracuje 8 profesionálů, které na zimní období doplní další čtveřice. K zajištění služby nám přes zimu pomáhá dalších 35 dobrovolných členů HS.

Ríjen 2009 – předčasný příchod zimy

Letecký pohled na běžecký areál ve Vesci

Jak je organizován provoz HS v Jizerkách?

V Bedřichově funguje centrální dispečer pro celé Jizerské hory. Ten řídí záchranné akce v celé oblasti Jizerek. Přijímá tísňové volání, komunikuje se záchrankou, hasiči apod., a předává informace kolegům do příslušného okrsku, třeba na Ještěd nebo na Jizerku. Zároveň zasahuje, pokud se něco přihodí v okrsku Bedřichov. Jeho služba na stanici je od 8 do 21 hodin, během noci jsou na něj přeměrovány telefony a má v pohotovosti vysílačku.

Kolik návštěvníků hor je během sezóny v terénu? Existuje nějaká statistika?

Jednou se provádělo sčítání na základě kapacity parkovišť v Jizerkách. Během silného víkendu byla spočítána přibližná návštěvnost 40 až 50 tisíc lidí.

Když sloužíte v běžkařských Jizerkách, máte ve výzbroji i běžky.

Nemáme, stejně jako kolegové v jiných horách. Do míst, kam se nedostaneme pomocí techniky, používáme skialpinistické vybavení, které je pro účely transportu raněných mnohem vhodnější. Navíc v severní části Jizerek je terén exponovanější a pohyb na běžkách v terénu zde není jednoduchý.

Únor 2009 byl ve vašem regionu ve znamení MS v klasickém lyžování. Jak moc se to promítlo do činnosti HS?

Organizační zajištění služby leželo na bedrech HS Jizerské hory. Na sportovištích bylo denně v akci 20 našich lidí. Bylo dobré, že díky zrekonstruovanému domu HS na Ještědu měli k dispozici kvalitní zázemí. O něco horší to bylo v areálu ve Vesci, kde zázemí tvořily vyhříváné stany a více se muselo improvizovat.

Kolik bylo během šampionátu zásahů?

Naštěstí ne mnoho. Byli jsme připraveni na to, že to bude podobné jako při posledním mistrovství v německém Oberstdorfu, kde bylo 30 až 40 zásahů denně. V Liberci byla ovšem mnohem nižší divácká návštěvnost, a díky tomu i méně úrazů. Celkově jsme museli řešit přibližně 20 případů.

Jaké výhody přineslo MS Horské službě?

Pro zajištění záchranné služby při závodech MS byla pořízena nová technika, protože naše stávající musela být k dispozici pro zajištění běžného provozu v naší oblasti. Nová technika pak byla po mistrovství rozdělena mezi všech sedm oblastí v celé republice.

Co byste chtěl vzkázat návštěvníkům Jizerských hor?

Přijedte si zasportovat, ale nepřeceňujte své schopnosti, buďte ohleduplní a užijte si krásy našich Jizerských hor tak, abyste nepotřebovali naši pomoc.

Rozhovor vedl Michal Bulíčka

Dům HS na Ještědu po rekonstrukci

KOLIK PENĚZ ZA DEN UBĚHNU? ČÍSLA Z JIZERSKÉ MAGISTRÁLY.

- V minulé sezóně jsme v Jizerské, o.p.s., upravovali 170 km tratí, a to po dobu 5 měsíců, od listopadu do dubna.
- Za tu dobu jsme najezdili téměř 10 tisíc kilometrů a naši řidiči strávili v rolbách na 1600 hodin (což je 67 dní bez přestávky).
- Úprava každého 1 km trati nás loni stála necelých 400 Kč. Pokud se tedy lyžař vydal na výlet dlouhý 20 km, projel úsek, jehož úprava stála skoro 8 tisíc korun.
- Lyžaři mohou symbolicky podpořit Jizerskou magistrálu dárcovskou sms za 30 Kč.

DÁRCOVSKÉ DMS

JAK MOHOU LIDÉ
PŘÍSPĚT A PODPOŘIT
JIZERSKOU MAGIST-
RÁLU:

- zasláním dárcovské sms ve tvaru DMS MAGISTRALA na číslo 87 777.
- zasláním peněz na zvláštní účet veřejné sbírky Jizerské magistrály 229 222 824 / 0300.
- Z částky 30 Kč z jedné DMS, získá Jizerská, o.p.s. celých 27 Kč, které se smí použít výhradně na úpravu tratí.

KDYŽ SE ŘEKNE JIZERSKÁ, O.P.S.

- Vznikla v roce 1999 s hlavním cílem – aby úprava a údržba běžeckých tratí v Jizerkách dostala jasná pravidla a řád a aby byla vedena profesionálně.
- Hlavním úkolem Jizerské, o.p.s., je každoročně získat peníze na úpravu tratí, na pořízení či opravy strojů a na všechny ostatní náklady s Jizerskou magistrálou spojené. Ročně se jedná o 4 miliony Kč.
- Příjmy Jizerské, o.p.s., tvoří sponzorské dary od firem i soukromých osob, fandů běžeckého lyžování, a také od Libereckého kraje a měst a obcí v regionu.
- Do stop Jizerské lyžařské magistrály zavítá každoročně více než půl milionu lyžařů. Jedno z monitorovacích míst Jizerské magistrály, na přehradě Josefův Důl, zaznamenalo během minulé zimy téměř 72 tisíc průchodů. To je od roku 2004 druhý největší počet zimních návštěvníků.
- O stavu tratí a upravených trasách informujeme v zimě denně na webových stránkách www.jizerskaops.cz, které v zimě vyhledá až 70 tisíc lidí měsíčně.

KDYŽ NA BĚŽKY, TAK DO JIZEREK

Jizerská magistrála, tedy udržované stopy v Jizerských horách, mají obrovskou navštěvovanost. Důvodem je jednak běžkařům nahrávající mírně zvlněný terén, a také blízkost velkých měst – Jablonce a Liberce, snadno dostupných autem nebo kyvadlovou dopravou. Jen něco přes hodinku sem jedou po dálnici vášniví lyžaři z Prahy. Další informace mi sděluje Milena Jelínková, ředitelka Jizerská, o.p.s.

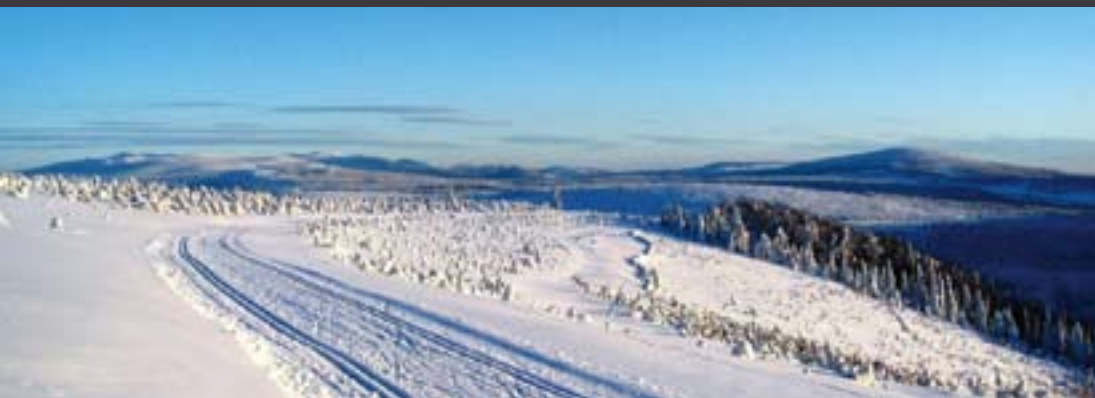
Impulzem k rozvoji běžeckého lyžování v Jizerských horách byl vznik závodu Jizerská padesátka v roce 1968. Následoval obrovský nárůst popularity závodu, který šel ruku v ruce se zvyšujícím se zájmem o běžecké lyžování.

Jizerská, o.p.s., je organizace založená obcí Bedřichov, která si svoji činnost, tedy zabezpečení úpravy běžeckých tratí, musí sama aktivně sehnat peníze od sponzorů a obcí. Důkazem její smysluplnosti je deset let spolehlivé práce. Příjem financí nemá nikterak

garantován, a je tak logicky závislá na celkové ekonomické situaci. Aby vše klapalo, musí získat 4 miliony korun. Když to přepočítáme, tak po zahrnutí všech nákladů, včetně těch administrativních, přijde 1 km rolbou zhruba na 400 Kč.

V době krize se po půlročním snažení podařilo prosadit možnost podpory také přímo od lyžařů, formou dárcovských DMS zpráv. „Spoléháme na to, že nás lyžaři využívající stopy podpoří a sami přispějí na úpravu tratí. V Jizerkách se za použití stop nevybírají žádné poplatky, tak jak je to běžné v zahraničí, a tak věříme, že nás běžkaři nenechají na holičkách“, říká M. Jelínková. „Občas pošle některý nadšený lyžař třeba 1000 Kč na naši podporu, čehož si moc vážíme.“

Při úpravě tratí je potřeba respektovat přesné dohody, které se stanoví vždy před sezónou na jednání s Lesy ČR, Povodím Labe, Správou CHKO a Horskou službou.

Příkladná je spolupráce s Horskou službou. Novinkou je úprava několika vyčleněných míst pro usnadnění případné záchrany vrtulníkem.

Od pátku do soboty upravujeme denně, po zbytek týdne zhruba obden. Pohyb každé rolby monitoruje GPS, a tak existuje přesný přehled o jejich pohybu, viditelný na internetu. Ve větrném období se bohužel může stát, že čerstvě vyfrézovaná stopa zmizí za pár desítek minut pod sněhem.

Pokud je pro vás Jizerská padesátka příliš masovou akcí, přijďte si zazávodit v noci před Silvestrem. Bedřichovští totiž připravují 30. 12. druhý ročník svého vlastního závodu, nočního běhu za svitu čelovek.

Michal Bulíčka

Milena Jelínková, ředitelka Jizerská o.p.s.

ČÍSLA A ZAJÍMAVOSTI O LYŽAŘSKÉ MAGISTRÁLE

- V současné době měří tratě Jizerské lyžařské magistrály více než 170 km.
- Tratě se nacházejí na území obcí Bedřichov a Kořenov, ale zasahují i do Albrechtic, Liberce (Rudolfov), Jablonce n. N. (Břízky), Lučan, Oldřichova v Hájích, Josefova Dolu, Bílého Potoka a dalších obcí.
- V tuto chvíli mohou lyžaři do tratí magistrály vstoupit celkem na 23 nástupních místech po celých Jizerských horách.
- Minulou sezónu se tratě upravovaly od 20. listopadu 2008 do 13. dubna 2009.
- Rolby při úpravě tratí vyjíždějí z Bedřichova a současně z osady Jizerka, aby stihly připravit tratě za jednu noc.

V JIZERSKÁCH JE NOVÁ ROLBA A NOVÁ TRATĚ

Jizerská magistrála se v zimní sezóně 2009/10 pochlubí nově opravenou 5 km dlouhou tratí, a také novou rolbou na úpravu běžeckých stop. Obě investice Jizerské, o.p.s., podpořila Evropská unie. Kromě nové trati čekají na lyžaře další velké změny na výjezdu ze stadionu, kde letos obec Bedřichov dokončuje nové mosty, rozvody pro zasněžování a upravuje celé prostranství.

Jednu z podmínek při celkové rekonstrukci trati v Bedřichově bylo použít výhradně místní materiály. Dodavatel stavby, firma EUROVIA CS, proto nasadila svou mobilní drtící linku a zpracovala nepoužitý žulový materiál z místního lomu v Hraničné. Na nově opravenou cestu se navezlo 6 tisíc m³ žulového materiálu (to je pro představu 1000 nákladních vozů Tatra).

Na některých úsecích překonává trať zamokřená místa a bažiny. Takto komplikovaný terén si vyžádal kompletní opravu podloží, včetně odvodnění. Výsledkem je zrekonstruovaná běžecká trasa, kterou bude možno kvalitně upravit i na nižší vrstvě sněhu. Současně vznikla nová cesta pro pěší i cyklisty v létě.

HISTORIE A VZNIK LYŽAŘSKÉ MAGISTRÁLY:

- Jizerská lyžařská magistrála vznikla s tím, jak rostla obliba závodu Jizerská Padesátka. Ten se poprvé běžel v roce 1968, od roku 1971 pak jako Memoriál Expedice Peru na paměť zahynulým horolezcům pod horou Huascarán v květnu 1970 (více na www.peru1970.cz).
- V 80. letech měl závod až 7 tisíc účastníků, běžkaři se dožadovali upravovaných tratí i mimo termín závodu. A tak se začalo se strojovou úpravou v Jizerských horách, údajně jako první v republice, již v roce 1984.
- V roce 1999 vznikla Jizerská, obecně prospěšná společnost, která zabezpečuje úpravu zimních tratí již 11. sezónu.

Chrání tělo za každého počasí

DEVOLD®
VLNĚNÉ TERMOPRÁDLO

termoprádlo z vlny merino • termobundy • svetry • čepice • ponožky • více na www.norskamoda.cz

Devold obléká Horská služba ČR
Generální dovozce pro ČR a SR: North Trappers s.r.o., Jarošova 2, Litoměřice
tel.: +420 416 738 846-8, e-mail: info@norskamoda.cz, www.norskamoda.cz

norskamoda.cz

ÚNOROVÝ VEČER V JIZERSKÝCH HORÁCH

Únor patří k měsícům, kdy na horách většinou vládne tuhá zima. Nejinak tomu bylo v loňském roce v Jizerských horách. Na sněhoměrné tyči v Bedřichově ukazuje měrka 120 cm. Na Jizerce, kousek od křižovatky U Bunkru, naměřil kolega Mireček 150 cm, což hovoří o vydatné sněhové pokrývce v našich horách. V Liberci se rozjíždí dlouho očekávané MS v klasickém lyžování. Na rozdíl od horských středisek, kde jsou všichni zvyklí na vyšší sněhovou pokrývku, bojují organizátoři zmíněného podniku s přívaly sněhu.

I pro nás jsou tyto dny poměrně náročné. Nejenže v našem kraji probíhají školní prázdniny, což vždy znamená velkou návštěvnost, a tím i větší počet úrazů, ale každý den nastupuje 22 členů Horské služby na zdravotní zajištění závodů mistrovství světa na Ještědu a ve Vesci.

Ve všech střediscích probíhají služby podle předem naplánovaných rozpisů. Denně máme ve službě celkem 33 členů HS. Celý den je poznamenán dalším, intenzivním sněžením, jehož výsledkem je dalších 30 cm nádherného prašanu.

Den končí, začíná se pomalu stmívat, a s kolegou Mítou si vaříme odpolední kávu a domlouváme se na detailech zítřejší služby. Do odpolední radiofonní relace zbývá pár minut, když zazvoní pohotovostní telefon.

S kolegou se na sebe podíváme, abychom se pohledem dohodli, kdo telefon zvedne. Po dalším zazvonění zvedám telefon a představuji naši organizaci. „Horská služba – dobrý den“. Kolega sleduje, jak desítky vteřin poslouchám a pokyvuji hlavou. Poté pokládám několik upřesňujících otázek a opět poslouchám. Celý rozhovor končím větou: „Budte v klidu, přijedeme.“

Míta už nedočkávě čeká na informace, týkající se rozhovoru. V klidu si sednu zpět ke kávi, podívám se na Mítu a povídám.

Tak a máme to tady. Volal nějaký pan Písnička, který je s dvanácti dětmi v lovecké chatě na východní straně hory Jizery, že se nemůže hýbat, leží na zemi se zablokovanou páteří. Naštěstí je na chatě, kde je teplo, a ostatní se o něj starají.

Poprosil nás, zda by nebylo možné k němu dopravit lékaře, který by mu na místě pomohl.

Celou záležitost probíráme, snažíme se najít řešení. Beru telefon a volám Janka, lékaře HS. Shodou okolností právě slouží v Jablonci n. N. na záchraně. Vysvětluji mu problém. Už tuším, jak mi odpoví. Nemá smysl vozit k dotyčnému lékaře, musí do nemocnice.

S poděkováním za radu končím telefonát.

V naší oblasti je čas odpolední relace. Volám postupně všechny stanice a do knihy služeb eviduji počty úrazů ze středisek. Zároveň zapisuji služby a pohotovosti večerního lyžování ve střediscích. Na závěr relace žádám kolegy na stanicích Severák, Špičák a Jizerka o setrvání ve službě, protože máme problém ve volném terénu a momentálně řešíme postup záchranné akce.

Po minutě uvažování je jasno. Ke zraněnému se skútre nedostaneme. Budeme rádi, když dojedeme k odbočce na Kasárenské cestě. Dále budeme muset postupovat na skialpových lyžích. Rozhodnuto. Beru telefon a postupně volám vedoucím okrsků Bedřichov, Severák, Špičák. Požadují svolání členské základny. Je mi jasné, že na tento transport bude potřeba více lidí. Zároveň je jasné, že s kolegy zajišťujícími večerní lyžování a s kolegy, kteří mají za sebou celodenní asistenci na mistrovství světa, počítat nelze. Podávám přesné informace kolegům, kteří setrvávají ve službě a čekají s napětím, o jaký problém jde.

Během 30 minut se scházejí na stanicích další kolegové, kteří obdrželi výzvu.

Mezi tím s Mítou připravuji transportní prostředky pro tento zásah.

Záchranné skupiny vyjíždějí ze stanic Horské služby a mají předem určené místo setkání. Tím je odbočka k chatě na Kasárenské cestě.

Vedoucího akce jsem určil kolegou Mirečkou, majícího letité zkušenosti. Sám zajišťuji podle rozpisu dispečerskou službu a večerní lyžování střediska Bedřichov, Severák.

Ve vysílače je slyšet informace o postupu kolegů v terénu. Skútry se často zahrabávají do sněhové peřiny. Postup technikou je pravdu velice komplikovaný. Naštěstí nejsme v časovém presu.

Čas pomalu plyne, za pár minut bude 19 hodin. Opět zazvoní pohotovostní telefon. Volají ze střediska na Severáku. Přijed, v půlce sjezdovky si lyžařka zlomila nohu. Rychle se oblékám, sedám na připravený skútr a odjíždím do 5 km vzdálené-

ho střediska. Rychlý přejezd, běžná fixace dolní končetiny, svoz na stanici Severák, to vše trvá nějakých 45 minut. Záchraná služba přijíždí poměrně rychle, předávám úraz. Loučím se s nimi slovy: „Ještě se dnes večer určitě uvidíme.“

Mezitím kolegové, kteří odjeli pro pana Písničku, bojují na skialpových lyžích na úbočí hory Jizery. Za sebou táhnou na laně norské saně Fjellpulken, které jsme pro tento transport vybrali. Saně jsou kryté nepromokavou látkou a zraněného tak chrání před padajícím sněhem. Tím je pobyt na saních o něco málo příjemnější. Před osmou hodinou dostávám vysílačkou informace. Dotyčný je naložen, pomalu sjíždíme ke skútrům a povežeme jej na stanici v Bedřichově. Upřesňujeme si čas příjezdu.

Předem informuji dispečink zdravotní záchrané služby o potřebě transportu zraněného do nemocnice. Domlouváme si hodinu příjezdu sanitního vozidla na stanici Horské služby. Konečně kluci přijíždějí a vezou pana Písničku.

Na jejich tvářích je vidět, že celá akce byla fyzicky náročná. Vnitřně jsou však všichni spokojeni. Zároveň přijíždí vozidlo záchrané služby s posádkou, která byla před hodinou na Severáku. S úsměvem se opět zdravíme. Předání postiženého máme za léta spolupráce již standardně nacvičené. Výměna protokolů a národních postiženého...

Uklízíme, a doplňujeme použitý záchraný materiál. Na stanici se vaří voda na čaj. Všichni sedí kolem stolu, povídají si historky, vládne pohoda.

Tu pohodu naruší vysílačka, ve které se ozývá z lyžařského střediska V Rejdicích Martin Martínek. „Máme úraz pod Big skokem, jde o úraz páteře“.

Do výzvy vstupuje kolega Pavel, který slouží a má pohotovost v této oblasti. Informuje se na detaily úrazu. Poslední slovo směrem k volajícímu, „vyjždím“, znamená, že tento úraz bude v následující hodině řešit, ošetřovat.

Blíží se 21. hodina, dopisují protokol o zásahu. Do kolonky počet záchranářů píšu číslo 10.

Pomalu si začínám uvědomovat, kolik nás dnes bylo ve službě, kolik kluků bylo dnes mimo domov. Dostávám se k číslu 41. Vzhledem k tomu, že je v oblasti 50 členů Horské služby a je pondělí, běžný všední den, 16. února, je to číslo opravdu vysoké.

*René Mašín
náčelník HS Jizerské hory*

Bergans
OF NORWAY

Outdoorové
oblečení pro děti

Storm Insulated

- zateplená bunda a kalhoty
- strečující látka
- nepromokavé a odolávající větru
- oblečení roste s dítětem: bunda s prodloužitelnými rukávy, kalhoty s nastavitelným obvodem pasu
- bunda má prodloužená záda a nastavitelnou a odepínatelnou kapuci
- kalhoty – anatomicky tvarovaná kolena
- bezpečnostní reflexní panely

Reine

- softshellová bunda
- bunda do 90% počásí
- neprofoukne, zahřeje, strečuje
- vysoký límec
- kapuce
- prodloužená záda
- kapsy na zip

Squirrel Kids Hat

- čepice

norskamoda.cz

Generální dovozce pro ČR a SR

North Trappers s.r.o., Jarošova 2, Litoměřice, ČR

tel.: +420 416 738 846-8, e-mail: info@norskamoda.cz

www.norskamoda.cz

JAK SE OBLÉKÁ HORSKÁ SLUŽBA

Pro profesionály, kteří zasahují v náročném horském terénu za každého počasí, je kvalita oblečení a vybavení vůbec velmi důležitá. Na veškerou výstroj a výzbroj jsou kladeny jasně stanovené požadavky, které v Horské službě na základě praktických zkušeností při jednotlivých činnostech definuje tzv. Materiálová komise. Po určení kritérií, která musí požadovaný díl výbavy splňovat, je vypsáno výběrové řízení, do kterého se se svými produkty hlásí jednotliví dodavatelé.

Tři typy oblečení

Oblečení záchranáře HS lze rozdělit do tří kategorií:

1. Zateplené zimní oblečení – používá se hlavně při službě na sjezdových tratích a jízdě v zimě na sněžném skútru či čtyřkolce.
2. Vícevrstvé celoroční oblečení – podle počasí se kombinují tři základní vrstvy (funkční termoprádlo, zateplovací vrstva, svrchní oblečení, které neprofoúkne ani nepromokne).
3. Služební oblečení – najde uplatnění hlavně při službách na stanicích HS, administrativní práci v kanceláři nebo při vystupování na veřejnosti.

Zateplené zimní oblečení

Má svoje nenahraditelné místo na sjezdovkách a tam, kde by mohli záchranáři prochladnout. Prostě všude, kde se nepředpokládá dlouhodobá pohybová aktivita spojená s pocením a hrozí spíše prochladnutí. K zateplené bundě a kalhotám s tepelně laminovanou neporézní membránou Dermizax Toray 1461, které jsou mj. odolné větru a vodě, používáme užitečný doplněk, kterým je pláštěnka. Používáme oblečení Vist Pegasus.

Funkční termoprádlo

Je základem celého konceptu oblékání. Už několik let oblékáme norské termoprádlo Devold z vlny merino. Oceňujeme na něm hlavně výbornou izolaci a zároveň prodyšnost, termoregulační schopnosti – když se střídá intenzivní pohyb (pocení) s „nepohyblivou“ aktivitou (ošetřování), vlna nás nestudí, i když jsme zpocení, a za zmínku stojí také fakt, že ani po mnohonásobném propocení a uschnutí na nás prádlo nezapáchá. Používáme rolák a spodky řady Active a také tenčí triko Multisport.

Doplňkem k vlněnému prádlu je syntetické termoprádlo značky Grifone včetně silnější varianty pro extrémně chladné období.

Softshell

Říká se, že softshell pokryje 90 % počasí, a asi je to pravda. Jde o vrstvu, která neprofoúkne a je velice prodyšná. Když začne pršet nebo sněžit, nasadíme svrchní vrstvu. Výhodou softshellu je, že v něm lze pracovat uvnitř na služebně a zároveň vyrážet ven do akce. V podstatě jde o nejpoužívanější oblečení. V teplejším období roku nosí-

HORSKÁ SLUŽBA

Softshell bunda

HORSKÁ SLUŽBA

Softshell kalhoty

me extrémně prodyšné elastické kalhoty Gere značky Klättermusen. Kalhoty mj. výborně odolávají mechanickému opotřebení.

V chladnějších dnech používáme kalhoty Kjerag a bundu Utakleiv od značky Bergans of Norway. Jaké propracované detaily naše oblečení má, nejlépe uvidíte na názorném obrázku.

Svrchní vrstva

Toto oblečení musí být logicky nepromokavé a prodyšné, což zajišťuje membrána Dermizax. Pevná, třívrstvá tkanina je navíc pružná, neomezuje nás v pohybu, což je také důležité. Za zmínku stojí odepínací sněhový pás, voděodolné zipy, šikmý zip neobtěžující u krku, dlouhé větrací otvory a dobře nastavitelná kapuce. Bunda Isogaisa i kalhoty Sirdal jsou podobně jako softshellová vrstva od norské značky Bergans.

Pokud jsme v neustálém aktivním pohybu, například při „hledáčkách“, nosíme nejčastěji funkční termoprádlo

a přes něj membránové kalhoty a bundu, když je chladněji, tak si jako mezivrstvu oblečeme ještě softshellovou bundu. V souladu s moderními trendy kombinování více vrstev vůbec nepoužíváme dříve velmi oblíbené péřovky.

Důležitým doplňkem jsou rukavice. Používáme jednak tenké „prstáky“ Ziener, pak zateplené lyžařské rukavice Scott, a za velkých mrazů nebo pro jízdu na skútru nebo čtyřkolce teplé dvouvrstvé palčáky také od firmy Ziener (svrchní nepromokavý převlek + teplá vložka)

Slavnostní oblečení

K Horské službě historicky patří červený svetr. Proto jako slavnostní a společenské oblečení používáme klasický vlněný svetr. Je v naší tradiční červené barvě a byl utkán speciálně pro nás ve firmě Dale of Norway.

*Adolf Klepš
náčelník HS Krkonoše*

Bergans

OF NORWAY

- nepromokne a neprofoukne (membrána Dermizax)
- zásadně strečující (do všech stran)
- lehké jako pírko
- padnoucí anatomické střihy
- netradiční design
- široká nabídka dětského oblečení
- v Bergansu došel Amundsen na Jižní pól
- stoletá tradice
- Bergans = oblečení, batohy, stany, spacáky a doplňky

Členové Horské služby ČR nosí oblečení Bergans: vrstvu softshell (bunda Utakleiv, kalhoty Kjerag) a svrchní komplet s membránou Dermizax (bunda Isogaisa, kalhoty Sirdal)

Největší výběr špičkového oblečení a batohů Bergans of Norway v ČR:

Značkový obchod Norská móda
Skořepka 4, Praha 1, +420 224 832 222
www.norska-moda.cz

Base Camp premium outdoor shop
Pobřežní 3, Praha 8, www.bcamp.cz

norskamoda.cz

Generální dovozce pro ČR a SR
North Trappers s.r.o., Jarošova 2, Litoměřice, ČR
tel.: +420 416 738 846-8, e-mail: info@norskamoda.cz
www.norskamoda.cz

Lyžařské a outdoorové oblečení a vybavení

LETECKÁ ZÁCHRANA V PODMÍNKÁCH HS

Horská služba používá pro záchranu a první pomoc v některých případech i pomoc vrtulníků. Jsou to vrtulníky letecké záchranné služby, Policie ČR a Armády ČR. Zapojení jednotlivých složek se řídí podle charakteru události, záleží na tom, zda je potřeba provést zdravotnickou první pomoc, technický zásah, pátrací akci, nebo jen přenos materiálu a osob.

Výcvik leteckých záchranářů Horské služby ve spolupráci s Leteckou službou Policie ČR byl zahájen v říjnu 1992 v Peci pod Sněžkou. Byl určen pro zaměstnance a sezónní pracovníky HS a byl to zároveň i výcvik pro policejní piloty a vyzazovače. Policie poskytla vrtulník BO-105. Výcvik absolvovalo 25 zaměstnanců HS ze všech sedmi horských oblastí pod vedením P. Kovaříka a M. Bíci. Uvedený typ vrtulníku neměl palubní jeřáb ani podvěsová zařízení, vše se vázalo k podvozku vrtulníku, jak slaňovací, tak podvěsová lana. Chybělo pochopitelně bezpečnostní zařízení pro odhoz lan. Kurz byl týdenní, nejprve se cvičilo na „sucho“ na budově: slanění, podvěš se záchranným vakem, který pro potřebu transportu vyrobila a dodala firma EWE-MEDIA za Zlína. Ve vaku je možno přenášet, vytahovat a spouštět ležícího pacienta. Úvazky se používaly sedací a prsní spojené smyčkou pomocí osmičkového uzlu. Dnes již pro lepší a rychlejší manipulaci používáme úvazky kombinované.

V roce 1992 jsme předváděli záchranné postupy mimo kabinu vrtulníku na celé řadě akcí. Například na Pragosec nebo 15 let Zdravotní záchranné služby v Pardubicích, vždy s vrtulníkem BO-105.

V letech 1993–1999 jsme vycvičili asi 200 leteckých záchranářů z vlastních řad, ale také z jiných organizací. Lékaře a zdravotníky ze stanovišť LZS Hradec Králové, Praha, Ústí nad Labem, Liberec, Ostrava, báňské záchranáře z Kladenských dolů, hasiče z Prahy, pracovníky letecké služby Policie ČR. Během let vznikala nová pracoviště LZS v jednotlivých krajských městech. Záchranku začaly létat i soukromé

firmy, měnily se i typy vrtulníků, přišly moderní stroje, staré MI-2 a MI-8 dosloužily. Měnilo se i vybavení leteckých záchranářů. Vrtulníky z jednotlivých stanovišť začaly zasahovat ve všech pohorích v republice. Na stanovištích LZS se objevily vrtulníky vybavené palubními jeřáby – navijáky. Byl to Bell 412, Sokol, a s tím přišla i nová možnost záchrany – vytáhnout a uložit pacienta na palubu vrtulníku a letět rovnou do nemocnice. Dnes lze také hledat pohřešované pomocí termovize, navádět vrtulník na místo nehody pomocí souřadnic GPS atd.

V minulosti jsme mnohokrát využili vrtulníky při vizuálním hledání pohřešovaných osob, při lavinových akcích a kurzech, pro rychlý transport záchranářů a lavinových psů na laviniště. Psy je možno přepravovat v podvěsu, spouštět a vytahovat na jeřábu ve speciálním postroji.

Vodní křest se uskutečnil v červenci 1997 při povodních na Moravě. Letečtí záchranáři z Jeseňů, Krkonoš, Beskyd a Orlických hor létali jako záchranáři s Policií ČR a Armádou ČR po celé zatopené Moravě. Lidé byli evakuováni pomocí

evakuační záchrané sedačky v podvěsu pod vrtulníkem a transportováni do bezpečí. Účastí na povodních jsme získali nové neocenitelné praktické zkušenosti a důvěru v piloty. Obdivuhodná byla jejich přesnost, preciznost a ledový klid při nesnadných zásazích ve větrném a deštivém počasí se špatnou viditelností.

Od povodní na Moravě uplynulo 12 let. Dva náct let uplynulo také od historicky prvního pou-

„Bylo by vážným omylem očekávat záchranu vždy a jen od stroje a jen ve stroji hledat definitivní řešení všech problémů záchranných akcí v horách. Stroj bez člověka není ničím.“

Hermann Geiger
průkopník letecké záchrany v Alpách

žití vrtulníku k evakuaci pasažérů z lanové dráhy v ČR. Tento historicky první výcvik se odehrál v říjnu 1997 na sedačkové lanovce ve Špindlerově Mlýně. Při tomto výcviku byl použit stroj Bell 412 a za pomoci jeřábu i podvěsu byl proveden bezproblémový nácvik.

Při nasazení těchto strojů se bohužel mohou odehrát i tragické nehody. Jedna taková, ve které figuroval vrtulník Kania soukromé společnosti, se odehrála v září 1997 v severním svahu Kožích hřbetů v Krkonoších nad boudou u Bílého Labe. Vrtulník ve špatném počasí havaroval se čtyřmi lidmi na palubě. Pouze jeden člověk přežil a byl v kritickém stavu transportován členy HS do údolí a následně dopraven LZS do Hradce Králové.

V dnešní době je použití vrtulníku v horách celkem běžné, a pokud to povětrnostní podmínky dovolí, je transport zraněného daleko rychlejší a šetrnější než při použití jiné techniky. Nasazení vrtulníku v horských podmínkách je velmi závislé na aktuálních povětrnostních podmínkách.

V Horské službě je dnes 42 vyškolených a vybavených leteckých záchranářů, kteří mohou být kdykoli nasazeni pro záchranu osob a další práce spojené s touto kvalifikací.

Přemysl Kovařík HS Krkonoše

NEJLEVNĚJŠÍ POVINNÉ RUČENÍ OD TOTAL BROKERS

DRUH

- Osobní automobil
- Osobní automobil
- Osobní automobil
- Osobní automobil
- Osobní automobil
- Osobní automobil
- Osobní automobil
- Osobní automobil

nad 1000 cm³
nad 1250 cm³
nad 1350 cm³
nad 1650 cm³
nad 1850 cm³
nad 2000 cm³
nad 2500 cm³

do 1000 cm³
do 1250 cm³
do 1350 cm³
do 1650 cm³
do 1850 cm³
do 2000 cm³
do 2500 cm³

ROČNÍ POJIŠTĚNÍ (s maximálním bonusem)

— cena od 1218 Kč
— cena od 1525 Kč
— cena od 1712 Kč
— cena od 2207 Kč
— cena od 2539 Kč
— cena od 3052 Kč
— cena od 3893 Kč
— cena od 4733 Kč

ZRYCHLENÁ LIKVIDACE ŠKOD VAŠICH VOZIDEL

POJIŠTĚNÍ POKUT V DOPRAVĚ „KRYŠTOF“ — ZDARMA OD 30. 9. — 31. 12. 2009

TYP POJIŠTĚNÍ

- Komplexní pojištění turista
- Rodinné pojištění léčebných výloh
- Europojištění profesionál
- Pojištění domácnosti – 100 000 Kč
- Pojištění úrazu řidiče na 1 mil. Kč
- Pojištění nemovitosti – v ceně 1 mil. Kč

Původní ceny

~~980 Kč~~
~~1420 Kč~~
~~2920 Kč~~
~~980 Kč~~
~~960 Kč~~

Jubilejní roční pojistné

490 Kč
710 Kč
890 Kč
490 Kč
480 Kč
979 Kč

izip

Na všech pobočkách TB můžete sjednat cestovní pojištění, zdravotní připojištění GARANCE plus od Pojišťovny VZP, a.s. a navíc se můžete zaregistrovat do systému IZIP a tím získáte Elektronickou zdravotní knížku.

POBOČKY TOTAL BROKERS

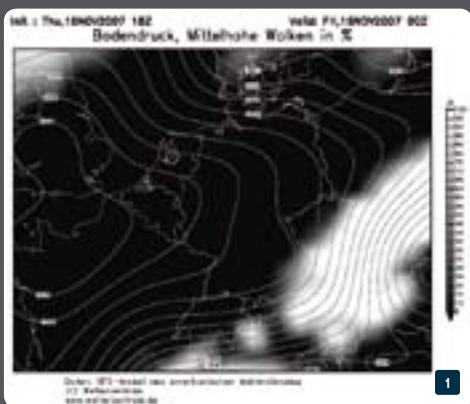
Benešov	Týršova 2182	318 590 790
Beroun	Palackého 96	311 533 792
Blansko	nám. Svobody 32/3	604 211 973
Brno	Cejl 875/66	545 216 260
Brno	Rooseveltova 20 – budova ČNB	541 246 201
Břeclav	nám. T.G. Masaryka 9A	519 324 446
Česká Lípa	T.G. Masaryka 196	487 522 447
České Budějovice	Fráni Šrámka 32	386 325 302
Děčín IV.	Tržní 197/28	412 512 978
Frydek – Mistek	Politických obětí 120	558 639 579
Havlíčkův Brod	Dolní 155	739 543 938
Hradec Králové	U Koruny 73	495 523 670-2
Chrudim	Radoušova 19	604 211 966
Jablonec nad Nisou	Komenského 23/7	483 706 336
Jičín	Zahradní 28	493 592 772
Jihlava	Žižkova 4849/109a	739 543 939
Karlovy Vary	Jáchymovská 80	353 540 190
Kladno	Floriánská 665	312 245 874
Klatovy	Čapkova 127/V	376 324 171
Kolín	Karlova nám. 89	321 621 550
Liberec	Rumunská 655/9	485 107 014
Litvínov	Záluží 1	476 162 916
Louny	Zatecká 475	415 652 553
Mělník	Bezručova 187	315 695 571
Mladá Boleslav	T.G. Masaryka 841	326 329 989
Most	Moskevská 14/1	476 000 525
Nový Jičín	Lidická 1	556 731 222
Nymburk	Palackého 210	325 511 520
Olomouc	Krapkova 3	585 222 917
Opava – Kateřinky	Kolofíkova náb. 30	553 613 754
Ostrava – Přívoz	Nádražní 959	595 136 010
Ostrava – Vítkovice	Lidická 880/33	596 630 338
Písek	Drlíčov 145	382 222 555
Plzeň	Kotěrovská 37	377 429 728
Praha 10 – Na Bohdalcích	Nad Vršovskou horou 88/4	272 765 983
Praha 2 – Vinohrady	Korunní 33	222 520 755
Praha 4 – Braník	Za Skalkou 421/10	244 400 876
Praha 4 – Modřany	Soukalova 3355	604 211 975
Praha 5 – Sladůlky	Jeremášova 870 – areál Skanska	251 551 588
Praha 9 – Hloubětín	Mochovská 535/38 – OS Havana	281 864 860
Příbram	Pražská 10	318 599 506
Sedlčany	Nádražní 337	318 660 077
Strakonice	Lidická 167	383 387 355
Teplice	nám. E. Beneše 675/2	417 534 130
Trutnov	Hradební 12	499 819 089
Turnov	Jiráskova 129	481 322 155
Uherský Brod	Kaunicova 76	572 630 088
Ústí nad Labem	Pivovarská 1	475 208 741
Zlín	ř. T. Bati 31	577 011 104
Znojmo	Dvořákova 21	515 226 228
Žďár nad Sázavou	nám. Republiky 64	739 543 940

Sjednejte na pobočkách nebo on-line na WWW.TOTALBROKERS.CZ, tel.: 244 400 876

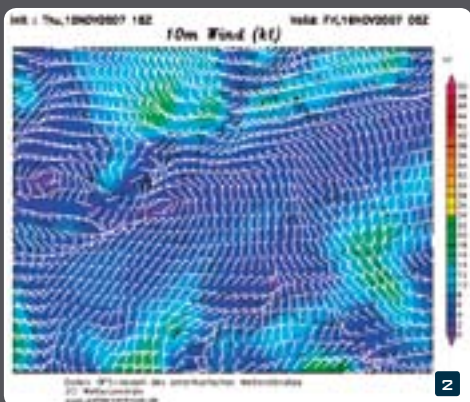

VÍTR NA HORÁCH

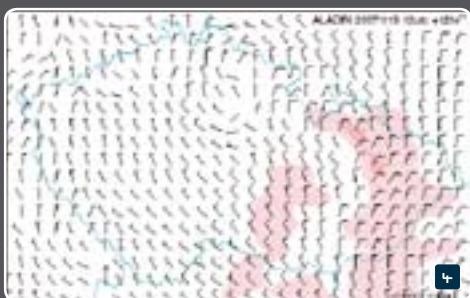
Nebývá vidět, ale o to víc můžeme jeho vliv pocítovat. Z velkých plání může transportovat sněž do závětrných míst a tím vytvářet podmínky vhodné pro vznik lavin. Když je chladno, dokáže účinky mrazu i několikanásobně zesílit. A když fouká opravdu hodně, hrozí nám nebezpečí i ve formě padajících větví nebo dokonce stromů. Vítr je zkrátka živel.

1

2

3

4

5

6

pro jistotu: směr větru říká, odkud (z jaké světové strany) vítr fouká.

Fén – aneb ošklivé počasí na návětrí a teplo v závětrí

Někdy se o něm mluví jako o přírodním topení. Vzniká jednoduše: po návětrí hor stoupá vlhký vzduch, vodní pára v něm obsažená kondenzuje (tvoří se oblačnost, ze které vypadávají i srážky), vzduch se ochlazuje o 0,6 °C na každých 100 m výšky. Například na vrcholu 3000 m vysoké překážky se ochladí z původních 15 °C na pouhé -3 °C. V okamžiku, kdy začne klesat do údolí na závětrné straně hor, oblačnost se rozpouští a vzduch se ohřívá o 1 °C na 100 m – v závětrí je tedy sucho a v tomto případě 27 °C. Fén není jen alpskou doménou, s menší intenzitou, danou výškou horských hřebenů, se může vyskytovat například i v Krkonoších či Jeseníkách.

Bóra – studená sestra fénu

Bóra se projevuje mnohem méně mírumilovně než fén. Stačí připomenout katastrofu, která postihla Tatry v roce 2004. Odpoledne 19. listopadu se vytvořila samostatná tlaková níže mezi Českem a Polskem, a postupovala rychlostí okolo 100 km/h směrem na východ. Způsobila nahromadění studeného polárního vzduchu na severní straně tatranského masivu. Přitom i v Podtatranské kotlině byl tlak velmi nízký. Kolem 15.30 se začal studený vzduch převalovat přes horská sedla rych-

7

lostí okolo 170 km/h. Na Skalnatém plese dosahoval rychlosti kolem 190 km/h. Tento padavý vítr nabíral na rychlosti nejen díky své vlastní váze, ale zároveň byl nasáván – to díky nízkému tlaku v údolí. Přestože foukal až

do večerních hodin, většina lesních porostů byla zničena v první půlhodině jeho řádění. Největší škody byly zaznamenány v oblasti, kde se vytvořil závětrný rotor. Bóra se nevyskytla v Tatrách poprvé – obrovské škody způsobila v letech 1915, 1919 a 1941.

Vlnové proudění – oblaka stojí cí na místě při silném větru

Pozorovali jste někdy na horách mraky, které zůstávají stát na místě i při velmi silném větru? Mají hladký čochovitý či mandlovitý tvar a jejich vznik je vázán právě na horskou překážku a silný vítr. Latinsky se označují jako *Alto cumulus lenticularis*. Jsou jednoznačným důkazem, že fouká silný vítr. Říká se o něm, že by bez hor nedokázal žít a nebo jen výjimečně a na chvíli. Český překlad zní vysoká kupa čochovitého tvaru. Používá se ovšem jen velmi zřídka. Daleko rozšířenější jsou slangové výrazy vznikající z latinského *lenticularis*: „lentfáky“, „lentilky“ nebo také „čochky“. Skutečně svým tvarem mandle, čochku, či lentilku připomínají. Na rozdíl od ostatních tvarů *altocumulů* jsou učenané a hladké. To proto, že v jejich okolí fouká velmi silný vítr. Navzdory tomu zůstávají stát na místě a ani ta nejsilnější fujavice s nimi, na rozdíl od ostatních mraků, ani nehne.

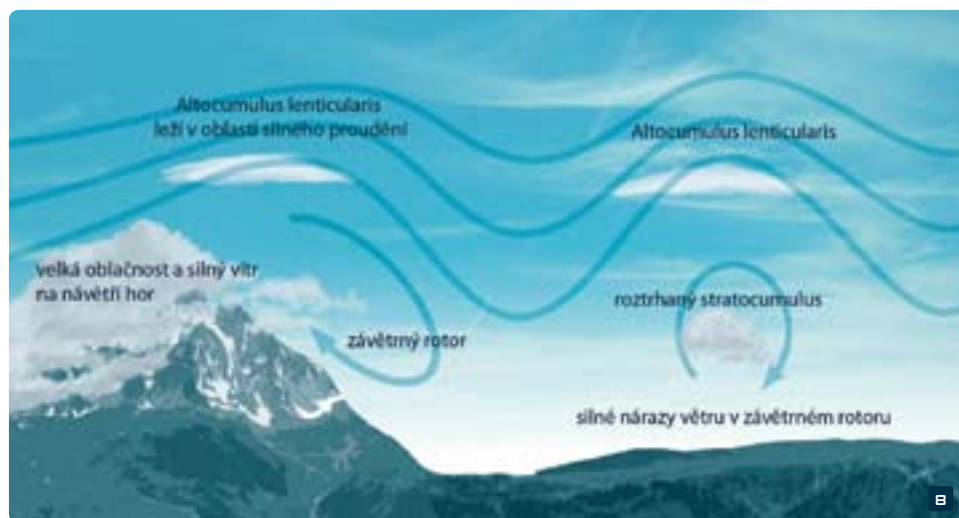
Jak vzniká lentfák?

Abychom pochopili proč, musíme pátrat po příčinách jejich vzniku. Život jim dává silný vítr proudící přes hory. Jsou-li splněny ještě některé další podmínky (například ovzduší musí být stabilní apod.), pak se vzduch proudící přes překážku jednoduše řečeno rozvlní, podobně jako například voda v potoce přetékaná přes kámen. A právě na vrcholech oněch stojatých vln se tento úžasný mrak tvoří. Ačkoli v místě, odkud lentfák pozorujeme, se nemusí „hnout ani lupínek“, jeho výskyt jednoznačně svědčí o tom, že ve vyšších hladinách atmosféry hodně fouká. Nejsilnější vítr je na návětrí kopce, velmi silný fouká i ve vrstvě, kde se mrak vyskytuje. Za horami je to složitější: jsou tam oblasti, kde fouká málo, i místa se silným větrem. Přeteče-li totiž vzduch přes hory, vznikají za nimi v různých (podle výšky překážky a síly větru snadno spočítatelných) vzdálenostech tzv. závětrné rotory. Nevýraznější je ten první. Je-li navíc vzduch přetékaný přes hory velmi studený, a tím pádem i těžký, zrychluje se jeho pohyb po svahu dolů a může být i velmi nebezpečný (viz zmíněný příklad v Tatrách). Rotory ležící ve větších vzdálenostech od hor už bývají slabší a jsou někdy označeny roztrhanými stratocumuly.

Počasí doprovázející lentfáky

Jaké počasí tedy můžeme čekat, jsou-li na obloze lentfáky? Díky stabilnímu zvrstvení vzduchu se nemusíme obávat bouřek ani přeháněk, ovšem silný vítr může z vyšších hladin atmosféry zasahovat až k vrcholům kopců – tam tedy opatrně. A také bývá předzvěstí rychlé změny počasí, která může přijít během několika málo hodin. Pro konkrétní předpověď je ale lepší spolehnout se na aktuální modelová data.

Alena Zárybnická

Obr. 1: Přízemní tlakové pole a střední oblačnost – husté izobary nad Moravou a Slezskem ukazují na silný vítr (www.wetterzentrale.de)

Obr. 2: Předpověď větru – podle „praporků“ může průměrná rychlost větru dosahovat i 10 m/s (www.wetterzentrale.de)

Obr. 3: Praporky na synoptických mapách ukazují směr a rychlost větru. Dlouhá čárka ukazuje směr, odkud vítr vane, kratší čárky, popř. trojúhelníčky ukazují rychlost větru. (publikace Skoro jasno)

Obr. 4 : Na výsledcích výpočtu modelu Aladin jsou vyznačeny i oblasti, kde se v daném termínu očekávají nárazy větru nad 15 m/s (www.chmi.cz)

Obr. 5: Směr větru se uvádí ve stupních jako azimut nebo pomocí názvů světových stran podle větrné růžice. (publikace Skoro jasno)

Obr. 6: Alpský fén může být tak silný, že přináší oteplení i k nám. Například v roce 2007 ukončila šumavská střediska lyžařskou sezónu jako první v Česku pro nedostatek sněhu – bylo tam velmi teplo při převládajícím jižním až jihozápadním prouděním přes Alpy. (publikace Skoro jasno)

Obr. 7: Fénová oblačnost v Jeseníkách se tvoří při jihozápadním prouděním na návětrí Červenohorského sedla. Za sedlem se při sestupu dolů vzduch vysušuje, a proto se oblačnost rozpouští. (foto: Petr Krejčířík)

Obr. 8: Princip vzniku vlnové oblačnosti: na vrcholech stojatých vln se tvoří oblačnost *Alto cumulus lenticularis*, v závětrí bezprostředně za horským hřebenem může vznikat závětrný vír s horizontální osou a pod vrcholy vln se mohou tvořit rotory – chaotická oblačnost roztrhaných stratocumulů, u nich vane při zemi nárazovitý vítr. (publikace Skoro jasno)

Obr. 9: Vlnová oblačnost při pohledu z letadla. Nevytvořila by se, kdyby nefoukal velmi silný vítr. (foto: Miloš Pajr)

Obr. 10: *Alto cumulus lenticularis* nad Stříbrným návrším v Krkonoších (foto: Robert Dlouhý)

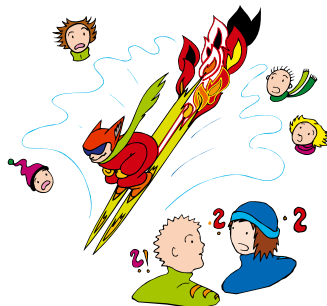

PRAVIDLA CHOVÁNÍ NA SJEZDOVÝCH TRATÍCH PODLE FIS (MEZINÁRODNÍ LYŽAŘSKÉ FEDERACE)

1. Ohled na ostatní lyžaře

Každý lyžař nebo snowboardista se musí neustále chovat tak, aby neohrožoval nebo nepoškozoval někoho jiného.

2. Zvládnutí rychlosti a způsobu jízdy

Každý lyžař nebo snowboardista musí jezdit s přiměřeným odstupem a s ohledem na vzdálenost, na kterou vidí. Svou rychlost a svůj způsob jízdy musí přizpůsobit svému umění, terénním, sněhovým a povětrnostním podmínkám, jakož i hustotě provozu.

3. Volba jízdní stopy

Lyžař nebo snowboardista přijíždějící zezadu musí svou jízdní stopu zvolit tak, aby neohrožoval lyžaře jedoucího před ním.

4. Předjíždění

Předjíždět se může shora nebo zespodu, zprava nebo zleva, ale vždy jen s odstupem, který poskytne předjížděnému lyžaři či snowboardistovi pro všechny jeho pohyby dostatek prostoru.

5. Vjíždění a rozjíždění

Každý lyžař nebo snowboardista, který chce vjet do sjezdové tratě nebo se chce po zastavení opět rozjet, se musí rozhlédnout nahoru a dolů a přesvědčit se, že to může učinit bez nebezpečí pro sebe a pro ostatní.

6. Zastavení

Každý lyžař nebo snowboardista se musí vyhýbat tomu, aby se zbytečně zdržoval na úzkých nebo nepřehledných místech sjezdové tratě. Lyžař nebo snowboardista, který upadl, musí takové místo co nejdříve uvolnit.

7. Stoupání a sestup

Lyžař nebo snowboardista, který stoupá nebo sestupuje pěšky, musí používat okraj sjezdové tratě.

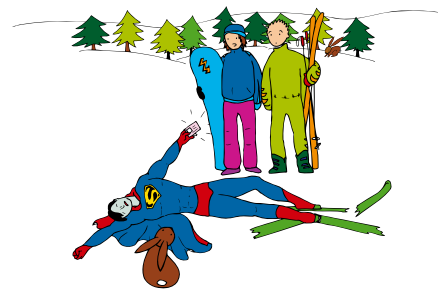
8. Respektování značek

Každý lyžař nebo snowboardista musí respektovat značení a signalizaci.

9. Chování při úrazech

Při úrazech je každý lyžař nebo snowboardista povinen poskytnout první pomoc.

10. Povinnost prokázání se

Každý lyžař nebo snowboardista, ať svědek nebo účastník, je povinen v případě úrazu prokázat své osobní údaje.

JETÍK NA SJEZDOVKY JENOM S PŘÍLBOU A JENO MOUDRA...

© K. MACAS @ VODA - KAMARAD.CZ

JETÍKOVA SOUTĚŽ PRO DĚTI! otoč na další stranu!

DĚTI NA HORÁCH

Plánujete pobyt v horách s dětmi? Chcete zažít společně strávený pobyt v horách, přinášející příjemné zážitky a prospívající zdraví vašeho dítěte? Mějte vždy na paměti, že se dítě nemůže přizpůsobit potřebám a plánům dospělého, ale že je třeba přizpůsobit se potřebám dítěte.

Foto: Dale of Norway

Tělesné dispozice

Na dítě nelze pohlížet jako na zmenšeného dospělého člověka. Děťství je vývojové období lidského života, které má své zvláštnosti. Rozdíly nejsou jenom v tělesné výšce a hmotnosti.

Metabolismus dítěte je vyšší. Dítě má menší rezervy energie. Tělesný povrch v poměru k tělesné hmotnosti je větší. Termoregulace proto není tak dokonalá jako u dospělého. Riziko vyčerpání a podchlazení je u dítěte daleko větší než u dospělého.

Specifika hor

I když přírodní podmínky v našich horách jsou v porovnání s velehorami mírné, mohou děti reagovat na změnu nadmořské výšky úzkostí, poruchou spánku či změnou tělesné aktivity.

Charakteristické pro dětský věk je, že změny zdravotního stavu mohou nastat velmi rychle. Dítě samotné je neschopné orientovat se v neznámém horském terénu.

Toto vše je třeba vzít v úvahu již při plánování pobytu v horách.

Plánování pobytu

Výběr lokality – vhodné ubytování a stravování (zvláště důležité u dětí chronicky nemocných, alergiků, dětí vyžadujících speciální dietu)

- Vhodné terény pro děti, přiměřené jejich věku a dovednostem.
- Vhodné zázemí pro vyžití ve „volném čase“.
- Dostupnost zdravotní péče (zjistit spádového praktického lékaře, pohotovostní službu pro děti).
- U malých dětí ubytování co nejbližší sportovištím.

Výzbroj a výstroj – minimálně dvoje: kvalitní svrchní oblečení, rukavice, boty na pohyb v terénu, čepice, spodní vrstvy oblečení (nejlépe vlna), nezbytnou součástí jsou sluneční brýle. V zimě lyžařská či snowboardová výzbroj + přilba, lyžařské brýle, chrániče zápěstí, páteře, vše seřizeno, připravené k použití. K tomu samozřejmě vybavení na využití „volného času“.

Lékárnička – antipyretika (Paralen, Nurofen, Ibalgin), běžně používané, volně dostupné léky na kašel, rýmu, teploměr, náplasti, prostředky na ochranu proti slunečnímu záření, trvale užívané léky.

Na hory nikdy neodjíždějte s nemocným dítětem!

Pobyt na horách

- seznámení dítěte s prostředím a pozvolná adaptace na horské prostředí, dítě zpočátku

JETÍK MÁ SOUTĚŽ PRO DĚTI!

Figurka Jetíka bude provázet dětské čtenáře Horské služby i v příštích číslech. Jetík vám bude popisovat svoje dobrodružství a vymýšlet různé soutěže.

**norska
moda.cz**

Vyhrajte hodnotné ceny, které věnovala Norská móda a Horská služba.

SOUTĚŽNÍ OTÁZKA:

„Kolikrát se Jetík udeřil do hlavy?“ (v komiksu na straně 17)

Odpovídejte do 31. 3. 2010 na webu www.horskaslužba.cz nebo na www.norskamoda.cz. Do poloviny dubna provede vylosování výherců náčelník HS Jiří Brožek. Zveřejnění výsledků hledejte na uvedených webech.

CENY:

- 6x dětské tričko DEVOLD Multisport s našehleným Jetíkem
- 3x čepice BERGANS Squirrel Kids Hat
- 20x DVD Horská služba – Jak se chovat na horách

Foto: Bergans of Norway

nepřetěžovat, dbát signálů ztížené adaptace – bolest hlavy, únava, zvracení, bolest břicha, snížená chuť k jídlu, zácpa či průjem, mrzutost, mírně zvýšená teplota

- nalezení vhodných terénů pro sportovní vyžití – přiměřeně věku, schopnostem dítěte, seznámení dítěte s terénem, dítě neponechávat na sportovištích bez dozoru
- při plánování výletu vhodně zvolit trasu přiměřeně věku, fyzické zdatnosti a schopnostem dítěte, vždy mít zásobu tekutin a jídla na cestu, náhradní oblečení

Pozor na vyčerpání

Dbejte počátečních signálů vyčerpání – mrzutost, zpomalení tempa, bolesti břicha, prochlazení končetin. Vyčerpání u dětí nastupuje velmi rychle, a proto je nutné ho při prvních příznacích zastavit, poskytnout dítěti čas na odpočinek, podat tekutiny a jídlo, zajistit tepelný komfort (vyměnit mokré věci za suché, přidat vrstvu oblečení). Není vhodné dále pokračovat ve výletu, ale změnit plány a vrátit se zpět. Pokud to není možné,

je třeba zvolnit tempo, naplánovat přestávky na občerstvení, rozvrhnout zásoby jídla a náhradního oblečení až do konce výletu, odvést pozornost dítěte od únavy a vyčerpání (pohádky, slovní hry, povídání, ...).

Onemocnění či zranění dítěte na horách

Prvním příznakem onemocnění u dítěte bývá zvýšená teplota a únava. Při prvních příznacích onemocnění je třeba dítě nechat v klidu a teple odpočinout, eventuálně při teplotě nad 38 °C podat antipyretika. Při přetrvávání příznaků onemocnění vyhledejte lékařskou pomoc v místě ubytování. V hůře dostupných lokalitách je dobré myslet na nutnost obtížnějšího transportu do lékařského zařízení a kontaktovat chataře či Horskou službu.

Dojde-li k úrazu, je vhodné kontaktovat Horskou službu, která poskytne první ošetření a bezpečný transport do zdravotnického zařízení. Vhodné je neustále komunikovat s dítětem, odvést jeho pozornost od bolesti, a žádoucí je také doprovod rodičů během transportu.

Prevence

Adaptace na horské prostředí proběhne mnohem lépe u dětí, které během každodenního života tráví dostatek času a pohybu v přírodě, jsou fyzicky zdatné a otužilé.

*MUDr. Hana Kubinová, dětská lékařka,
vedoucí lékařské komise HS*

Foto: Bergans of Norway

- Dopřejte dětem pohodlí ve vlně - děti si ho zaslouží!
- Pro batolata, mrňousky i školáky
- Jedině Devold k nám dodává vlněné prádlo pro děti

DEVOLD[®]
VLNĚNÉ TERMOPRÁDLO

- výborné izolační schopnosti
- v chladnu hřeje, v teple chladí
- vlna hřeje i když je vlhká
- žádný zápach po propocení
- merino vlna neškrábe
- vysoká prodyšnost

Multisport

Jemné merino, hodí se celoročně

Active

Dvourvrstvá tkanina, ideální do chladnějšího počasí (podzim, zima, jaro)

Pro děti nabízíme:

body • triko • rolák • spodky
šála • čepice • kukla • nákrčník

Velikosti: pro miminka vychází číslování z velikosti postavy (56, 62, 68, 74, 80, 86, 92, 98), pro starší děti odpovídají číslování věku (2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16 let).

norskamoda.cz

Generální dovozce pro ČR a SR

North Trappers s.r.o., Jarošova 2, Litoměřice, ČR
tel.: +420 416 738 846-8, e-mail: info@norskamoda.cz
www.norskamoda.cz

LAVINOVÉ ZÁCHRANNÉ VYBAVENÍ

Vybavení pro případ nouzové situace – lavinového neštěstí –, byste měli mít při sobě vždy, když se vydáte do volného lavinového terénu. V případě uvolnění laviny, ho budete potřebovat k poskytnutí tzv. kamarádké pomoci – okamžitá pomoc kamarádů na místě neštěstí = nejefektivnější pomoc!

Záchrana z laviny je neúprosný boj s časem. Nestačí jen zavolat záchranáře a čekat. Pokud se podaří vyprostit zasypané do patnácti minut, existuje velká naděje na jejich přežití.

Co tedy musíte mít (každý) a s čím musíte umět zacházet (návčik nutný):

• **Mobil nebo vysílačka.** Základní komunikační prostředek. Jak si jinak rychle zavolat pomoc?

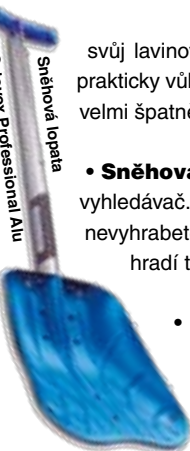
• **Lavinový vyhledávač** (lidově pípák). Elektronický, vodě odolný přístroj, který po zapnutí a kontrole funkce na začátku túry vysílá signál (vždy 457 kHz). Nosí se upevněný na těle po celou dobu túry. V případě zasypaní lavinou si hledající členové skupiny přepnou přístroj do režimu vyhledávání a začnou lokalizovat zasypané (kteří vysílají signál). Bez vyhledávačů nelze provést tzv. kamarádkou pomoc. Nalezení zasypaného bez lavinového vyhledávače je prakticky nemožné. Manipulace s vyhledávačem vyžaduje návčik! Existují digitální, analogové a kombinované vyhledávací přístroje. Nejmodernější přístroje jsou vybaveny třemi anténami.

• **Lavinová sonda.** Sonda slouží k přesnému dohledání a ověření nálezu vyhledávačem. Bez kvalitní sondy se záchrana výrazně prodlužuje. Nalezení zasypaného, který nemá

svůj lavinového přístroj, není bez sondy prakticky vůbec možné. Hůlkou se sonduje velmi špatně.

• **Sněhová lopata.** Stejně důležitá jako vyhledávač. Bez lopaty zasypaného včas nevyhrabete. Nemyslete si, že lopatu nahradí třeba lyže!

• **Záchranný materiál.** Bivakovací vak a lékárničku máme na horské túře vždy v batohu.

Uvedenou povinnou výbavu je vhodné doplnit:

• **Speciální lavinový batoh** (ABS Airbag, Snowpulse) je jedním z nejefektivnějších lavinových záchranných prostředků. Je to ovšem pouhý, i když výborný, doplněk výše uvedených záchranných prostředků.

Upozornění

Bezpečnostní vybavení může vyvolávat falešný pocit bezpečí. Jakékoliv zvýšení bezpečnosti je k ničemu, pokud jste ochotni příliš riskovat.

Pouze chování založené na uvědomování si rizik a vyhýbání se jim je jedinou ochranou proti smrti v lavině!

za Lavinovou prevencí HS ČR
Pavel Cingr
a Viktor Kořízek

Lavinový batoh ABS Airbag

SNÍH A JEHO PŘEMĚNY

Sněhem se na jedné straně označuje nejčastější forma pevných atmosférických srážek, ale na druhé straně se tím také rozumí jeho jednotlivé navrstvení na zemi, tzv. sněhový profil. A právě tento druhý aspekt by nás měl především zajímat při posuzování lavinového rizika a případného nebezpečí.

Přeměny sněhu

Termodynamickými procesy uvnitř sněhové pokrývky a výměnou energie a hmoty mezi sněhovou pokrývkou a půdou, příp. i atmosférou se mění tvary krystalů a vznikají tak vrstvy s rozdílnými vlastnostmi.

Rozlišujeme tři základní procesy přeměny sněhu:

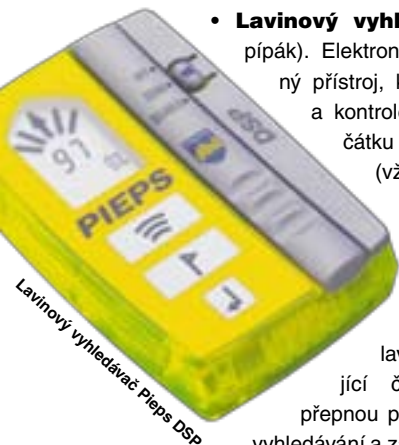
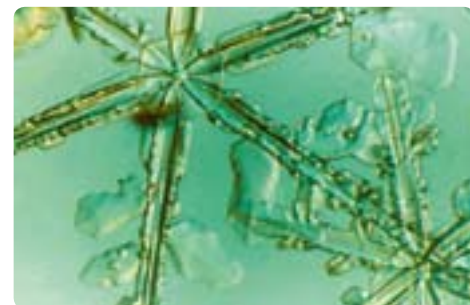
1. **bortící přeměna (rozklad)**
2. **výstavbová přeměna**
3. **tavicí přeměna**

1. BORTÍCÍ PŘEMĚNA (rozklad)

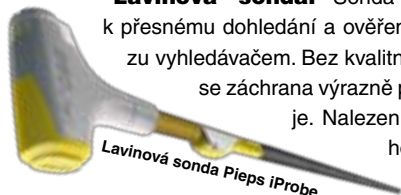
Časový úsek tohoto děje je závislý především na teplotě a působení větru. Při chladu trvá déle, při mírných teplotách se sněhová pokrývka stabilizuje rychleji. Tento proces začíná ihned po navrstvení nového sněhu.

Nový sníh

Jedná se o sníh, který padá, nebo je čerstvě napadaný. Původní krystaly jsou ještě patrné. Tento sníh se stává základem pro laviny, známé jako prachové, které se vyznačují obrovskými rychlostmi, tlakovými i podtlakovými vlnami.

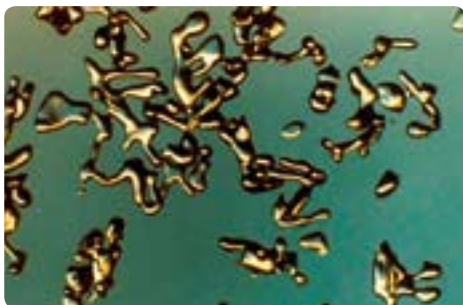
Lavinový vyhledávač Pieps DSP

Lavinová sonda Pieps iProbe

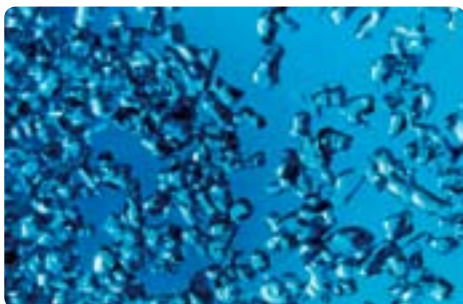
Zlomkový sníh

Tím, že se polámané zbytky původních krystalků, především vlivem působení větru, do víc a víc sebe zaklíňují, zvětšuje se jeho soudržnost. Většinou je tato přeměna velmi náhlá a rychlá a může tak dojít k velmi nebezpečné situaci. Zlomkový sníh stojí za vznikem velmi zákeřných deskových lavin. Pozor na závětrná místa, kam může být působením větru přemístěno velké množství sněhu.

Okrouhlozrnitý sníh

Za působení mírného oteplení dochází k postupnému odtávání i těch posledních rozvětvených částí krystalu. Zůstává jakési jádřko – okrouhlozrnitý sníh. Svoji schopnosti pojit se přispívá k větší stabilitě sněhového profilu.

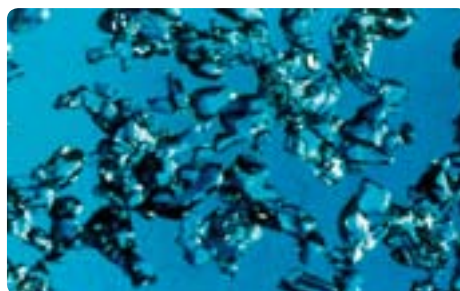

2. VÝSTAVBOVÁ PŘEMĚNA

Výstavbová přeměna způsobuje tvoření nových krystalů uvnitř sněhové pokrývky. Čím větší je teplotní gradient (rozdíl), tím rychleji následuje výstavbová přeměna sněhu. Všeobecně ale probíhá podstatně pomaleji než přeměna bortící (dva až čtyři týdny).

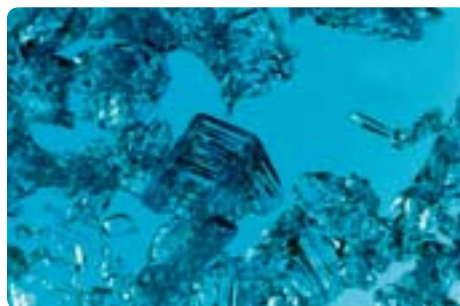
Hranatozrnitý sníh

Při nízkých teplotách (pod nulou) se začíná vyvíjet z původního zborceného krystalku nová forma. Vznikají ledová zrnka hranatého tvaru. Dají se velmi dobře přirovnat k cukru „krystal“. O tomto ale i o následujícím druhu sněhu hovoříme jako o pohyblivém sněhu!

Pohárkové krystaly

Vznikají výhradně uvnitř sněhového profilu nebo v uzavřených prostorech při dlouhotrvajících mrazech (pod $-10\text{ }^{\circ}\text{C}$). Nově vznikající krystalky jsou kalíškovité a duté. Vyskytuje se především na severních svazích. Pozor: asi 70 % spadlých lavin je ze severních svahů! U nás se ještě ojediněle, mylně označuje zavádějším názvem „dutinová jinovatka“.

Povrchová jinovatka

Také na povrchu sněhové pokrývky, především na stinných svazích, se mohou během dlouhých studených období tvořit nové krystaly. Na rozdíl od předchozích druhů sněhu vzniká díky vzdušné vlhkosti.

Laviny, které se díky této vrstvě plovoucího sněhu odtrhnou, jsou ve své pravděpodobnosti uvolnění, rozměru a dosahu těžko předvídatelné, a tedy velmi zákeřné.

Ne vždy však zvyšuje výstavbová přeměna ve sněhovém profilu lavinové nebezpečí. Pro mohutné, zhuštěné vrstvy z konce zimy, může lehká výstavbová přeměna způsobit snížení napětí ve sněhové vrstvě.

3. TAVÍCÍ PŘEMĚNA

Firn

Vícenásobnou změnou vlivem tání a opětovného zmrznutí vzniká hrubozrnitý sníh (průměr jader větší než 1 mm). Je-li proces tání velmi intenzivní, pokračuje do hloubky sněhové pokrývky, takže se pak pod tvrdou vrstvou nachází velmi nesoudržný a vlhký sníh.

Krásná jarní lyžovačka..., ale pozor ale na základové laviny (spíše tedy pozor na velmi provlhlou spodní část profilu, pozor ale také na kluzký podklad či podklad dobře jímající teplo, tedy skály).

Led, ledová vrstva (lamela)

Vrstva ledu či firnu o různé mocnosti, vyskytuje se ve kterékoliv hloubce sněhového profilu. Její hloubka a tloušťka je závislá na předchozím průběhu počasí. Nebezpečná nejen jako podklad pro nový sníh, ale za větších oblev (i déšť) se z ní může vytvořit podkladová vrstvička pod volně tekoucí vodou a pak...

Poznámka:

Názvosloví, označení a celkový systém vychází ze studie „International classification for seasonal snow on the ground“.

Colbeck a kolektiv, 1990

za Lavinovou prevencí HS ČR
Pavel Cingr a Viktor Kořízek

LAVINA V KOTLI

SMRTELNÁ LAVINOVÁ NEHODA V JESENÍKÁCH

13. 2. 2009 spadla lavina ve Velkém kotli. Jaký byl průběh nehody a následná záchranné akce? Čtěte dále! Skupina čtyř snowboardistů se vydala od vleku směrem do Velkého kotle.

Jeich původní plán byl, že najedou bokem vedle Velkého kotle na úroveň lesa (z pohledu zdola vpravo), a pak v rámci lesního porostu dojedou až dolů. Vítr foukal tak, že je tlačil před sebou. Díky velmi špatné viditelnosti místo svého původně plánovaného sjezdu přejeli a zastavili se až na terénním zlomu, na počátku Velkého kotle. Tři zastavili u sebe nad tímto zlomem, čtvrtý asi 2 metry pod nimi. Všiml si natrhávající se sněhové vrstvy a pak zmizel ostatním z očí. Vypadalo to, jako by se na snowboardu rozjel dál. To se odehrálo

v 9.30. Ostatní na něj volali, sháněli se po něm. V 9.36 mu dokonce i telefonovali. Všichni tři začali opatrně sjíždět dolů a neustále volali a hledali svého kamaráda.

Zhruba ve stejný moment sjížděli podél lesa dva skialpinisté, kteří se úplně náhodou objevili u spodní části laviniště. Obě skupiny o sobě za špatné viditelnosti vůbec nevěděly. Skialpinisté zahlédli vyčnívající snowboard ze sněhu (asi 30 cm). Oba si mysleli, že někomu ujelo prkno z horních partií. V tento moment zaslechli skialpinisté volání

shora. Uvědomili si, že se jedná o lavinu. Začali odhrabávat snowboard ze sněhu. Za okamžik našli botu a pak nohu uvězněnou ve sněhu. V tomto momentě jeden ze skialpinistů pohotově volal pro pomoc, bylo 9.56. V 9.58 se tato informace dostala k HS.

V 10.00 ověřuje HS u skialpinistů telefonicky informaci a zjišťuje další podrobnosti, je vyhlášen lavinový poplach. Z Karlova se blíží další podpůrná skupina záchranářů.

V 10.15 vyráží první záchranný tým s lavinovým psem a se záchranným materiálem na Vysokou holi a odtud na lyžích na laviniště do Velkého kotle. Cestou potkávají na hranici lesa jinou trojici snowboardistů, kteří ale o ničem nevědí. Mezitím se ke skialpinistům, kteří se snažili co nejrychleji vyhrabávat zasypaného, přidávají i zbývající členové snowboardového týmu. Kopou a vyhrabávají, jak jen to nejrychleji jde. Nikdo z nich bohužel nemá základní nouzové vybavení – lavinový vyhledávač, sondu, a bohužel ani lopatu.

Zasypaný byl nalezen v poloze hlavou směrem dolů, obličejem vzhůru a s hlavou mírně natočenou, jako by mu lavina podtrhla zezadu nohy. Byl nalezen na takové plošince, kde se přes něj

Dale of Norway nabízí u příležitosti ZOH ve Vancouveru olympijskou kolekci svetrů

OFFICIAL OLYMPIC LICENSED PRODUCT

Tradiční červené svetry od Dale of Norway nosí členové Horské služby ČR

Značkový obchod NORSKÁ MÓDA
Největší výběr originálních svetrů
Dale of Norway v ČR
Skořepka 4, Praha 1, +420 224 832 222
www.norska-moda.cz

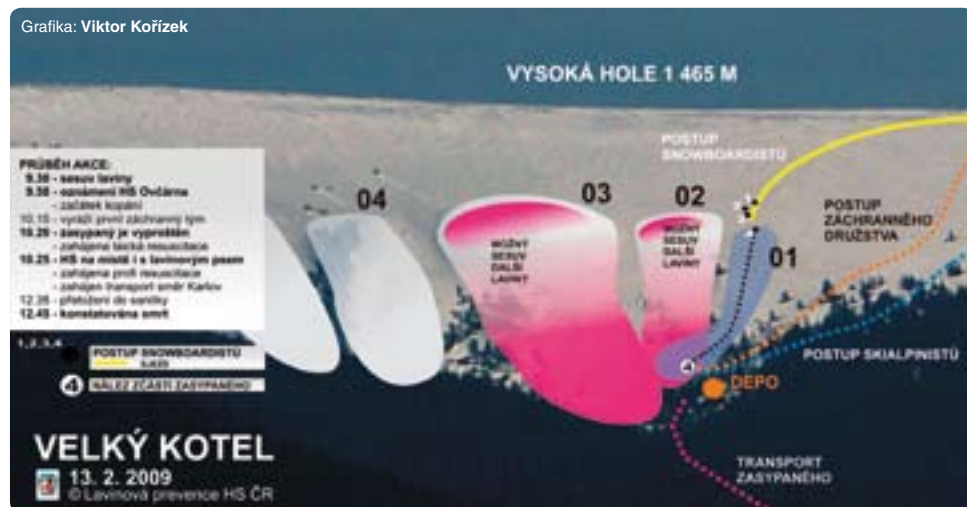
BASE CAMP premium outdoor shop
Nejširší výběr lyžařské kolekce
Knitshell od Dale of Norway
Pobřežní 3, Praha 8, www.bcampa.cz

ORIGINÁLNÍ
NORSKÉ SVETRY

přehrnula další vrstva sněhu. Hlava byla asi 1,5 metru pod povrchem sněhu. Stále ještě měl na hlavě kapuci, čepici a pravděpodobně i lyžařské brýle. Sníh nebyl tvrdě utemován, ale i přesto bylo tělo pevně sevřeno ve sněhovém zajetí. Při odhrabávání hlavy byla identifikována mírně otevřená ústa s malou dutinkou okolo tváří. Rty a obličej byly ale promodralé až fialové. Byl vyproštěn ze sněhu a byly zahájeny laické pokusy o oživení.

V 10.25 dojíždějí na místo neštěstí první záchranáři. Byli na místě za 28 minut po zavolání. Po krátkém zjištění situace se ujmají resuscitace. Zároveň si ale uvědomují, že se všichni nacházejí na potenciálně velmi nebezpečném místě, ohroženém další lavinou. Telefonicky byla zjišťována možnost použití záchraného vrtulníku. V místě neštěstí ale bylo použití vrtulníku kvůli špatné viditelnosti nemožné, a proto bylo předjednáno jeho případné využití až v nižších polohách, v Karlově. Vyproštěný byl umístěn na kanadské saně a za neustálé resuscitace byl v obtížném terénu transportován dolů (nízký hustník, svah 30 až 40 ° na hranici skalního prahu). Mezitím doráží na místo transportu podpůrná skupina záchranářů z Karlova a pomáhají dál s transportem a resuscitací. Postižený

byl svezem, za nepřetržité resuscitace, k odpočívadlu na modré značce do Karlova. Sem dojela čtyřkolka z Karlova, na skútru přijíždí i lékař RLP s defibrilátorem. Po lékařském zásahu následuje další transport, stále za nepřetržité resuscitace, do Karlova až k sanitce RLP. Do ní byl postižený přeložen za asistence Policie ČR ve 12.35.

Ve 12.45 bohužel musel lékař v sanitce konstatovat smrt.

Později nebyla zjištěna žádná vážná zranění, smrt nastala udušením.

V 15.30 je celá záchraná akce ukončena.

Michal Klimeš, náčelník HS Jeseníky

SLAVIA

POJIŠŤOVNA

Nejlevnější povinné ručení*

www.slavia-pojistovna.cz

+ pojištění pokut
Zdarma

* pro všechny ukázněné řidiče

KDE NÁS NAJDETE

Sídlo společnosti

Horská služba ČR, o.p.s.
543 51 Špindlerův Mlýn 260
IČ 27467759
Tel.: 499 433 230

Administrativní centrum

Horská služba ČR, o.p.s.
Za potokem 46/4
106 00 Praha 10
Tel./fax: 272 658 553

SEZNAM A SPOJENÍ NA OBLASTI HORSKÉ SLUŽBY ČR, O.P.S.

HORSKÁ SLUŽBA ŠUMAVA

Dům HS
Špičák 56
340 04 Železná Ruda
tel./fax: 376 397 100
náčelník: Michal Jandura
mail: hssumava@hscr.cz
pohotovostní číslo: 376 397 273

Stanice HS Šumava

- Dům HS Železná Ruda č. p. 56, 34004 Špičák, tel./fax: 376 397 100
- Stanice HS Kubova Huť č. p. 19, 38501 pošta Horní Vltavice, tel.: 388 436 312
- Stanice HS Zadov č. p. 118, 38473 pošta Stachy, tel./fax: 388 428 193
- Stanice HS Kramolín č. p. 53, 382 78 Lipno nad Vltavou, tel./fax: 380 736 081

HORSKÁ SLUŽBA KRUŠNÉ HORY

Dům HS
362 62 Boží Dar 204
tel./fax: 353 815 150
náčelník: Rudolf Chlad
mail: chlad@hscr.cz,
hskrusnehory@horskaslužba.cz
pohotovostní číslo: 353 815 140

Stanice HS Krušné hory

- Dům HS Boží Dar č.p. 62, 36262 Boží Dar, tel a fax: 353 815 150, tel.: 353 815 140
- Stanice HS Telnice, 40338 Telnice, tel.: 472 714 074
- Stanice HS Bouřňák, tel: 417 878 018
- Stanice HS Pernink, 36236 Pernink, tel.: 353 892 177
- Stanice HS Měděnec, 43184 Měděnec, tel: 474 396 107
- Stanice HS Český Jiřetín, tel.: 476 117 041

- Stanice HS Klíny, tel.: 476 116 028
- Stanice HS Nové Hamry, tel.: 353 925 936
- Stanice Tisá od 1. 5.–30. 9. letní služba

HORSKÁ SLUŽBA JIZERSKÉ HORY

Dům HS
468 12 Bedřichov u Jablonce nad Nisou
tel./fax: 483 380 073
náčelník: René Mašín
mail: masin@hscr.cz
hsjizerskehory@horskaslužba.cz
pohotovostní číslo: 483 380 073

Stanice HS Jizerské hory

- Dům HS Bedřichov č. p. 277, 46812 Bedřichov, tel./fax: 483 380 073, tel.: 483 380 204
- Stanice HS Ještěd, U Lanovky – Horní Hanychov, 46000 Liberec, tel.: 482 771 025
- Stanice HS Severák, Hrabětice 257, 46811 pošta Janov nad Nisou, tel.: 483 380 218
- Stanice HS Špičák, Albrechtice 1007, 46843 Albrechtice, tel.: 483 381 566
- Stanice HS Jizerka, osada Jizerka, 46850 pošta Horní Polubný, tel.: 602 441 616

HORSKÁ SLUŽBA KRKONOŠE

Dům HS
543 51 Špindlerův Mlýn
tel./fax: 499 433 239, 499 433 230
náčelník: Adolf Klepš
mail: hskrkonoše@horskaslužba.cz
pohotovostní číslo: 602 448 338

Stanice HS Krkonoše

- Dům HS Špindlerův Mlýn č.p. 260, 543 51 Špindlerův Mlýn, tel./fax: 499 433 230 (239), 602 448 338
- Stanice HS Harrachov č. p. 456, 51246 Harrachov, tel.: 481 529 449, 602 448 334
- Stanice HS Rokytnice nad Jizerou č. p. 112, 51245 Rokytnice n. J., tel.: 481 523 781, 602 167 470
- Stanice HS Strážné č. p. 192, 54352 Strážné, tel.: 499 434 177, 720 470 276
- Stanice HS Pec pod Sněžkou č. p. 178, 54221 Pec pod Sněžkou, tel.: 499 896 233, 602 448 444
- Luční bouda služebna HS tel.: 499 736 219, 739 205 391

Pouze v zimním období:

- Stanice HS Pomezní boudy, 542 27 Horní Malá Úpa 128, tel.: 499 891 233, 606 157 935
- Stanice HS Černý Důl, tel.: 721 488 470
- Stanice HS Janské Lázně, tel.: 499 895 151, 606 157 936
- Stanice HS Benecko, tel.: 725 838 762
- Stanice HS Žacléř, tel.: 721 031 928
- Služebna HS Vítkovice, tel.: 720 486 037

HORSKÁ SLUŽBA ORLICKÉ HORY

Dům HS
517 91 Deštné v Orlických horách 332
tel.: 465 391 100, fax: 465 391 277
náčelník: Josef Šifra
mail: sifra@hscr.cz
pohotovostní číslo: 602 385 555

Stanice HS Orlické hory

- Dům HS, Jedlová 332, 51791 Deštné v Orl. h., tel./fax: 494 663 152
- Stanice HS Říčky, 51762 Říčky v Orlických horách, tel.: 494 595 735
- Stanice HS Čenkovice 83, 56164 Čenkovice, tel.: 465 391 100

HORSKÁ SLUŽBA JESENÍKY

Dům HS Červenohorské sedlo
790 85 pošta Domašov č. 73
tel./fax: 583 295 108
náčelník: Michal Klimeš
mail: klimes@hscr.cz, hsjeseniky@horskaslužba.cz
pohotovostní číslo: 602 666 603

Stanice HS Jeseníky

- Dům HS Červenohorské sedlo, Domašov 76, 79085 Domašov, tel./fax: 583 295 108, tel.: 583 295 111
- Stanice HS Velké Vrbno č. p. 39, 78832 Staré Město pod Sněžníkem tel.: 583 294 110
- Stanice HS Skřítek, Sobotín č. p. 17, 78816 Sobotín tel.: 583 237 104
- Stanice HS Ramzová, 78825 Branná č. p. 3 tel.: 583 230 075
- Služebna HS Petřkov, 78825 pošta Branná

- Stanice HS Ovocárna, 79324 Karlova Studánka 273, tel.: 554 799 020
- Stanice HS Karlov, Malá Morávka č. p. 87, 79336 Malá Morávka, tel.: 554 273 112
- Stanice HS Dolní Morava, Dolní Morava č. p. 78, 56169 pošta Králíky, tel.: 465 634 139

HORSKÁ SLUŽBA BESKYDY

Dům HS
Ondřejnická 896
739 11 Frýdlant nad Ostravicí
tel.: 597 431 701
náčelník: Ing. Radim Pavlica
mobil: 606 769 011
mail: pavlica@hscr.cz, hsbeskydy@horskaslužba.cz
www.beskydy.cz/horskaslužba
pohotovostní číslo: 606 769 010

Stanice HS Beskydy

- Dům HS , Ondřejnická 896, 73911 Frýdlant nad Ostravicí, tel.: 597 431 700,
- Stanice HS Radhošť, Horní Rozpité 0122, 75655 Dolní Bečva,
- Stanice HS Javorový, Oldřichovice 655, 73958 Týra, tel.: 597 431 703
- Stanice HS Grůň, Staré Hamry 0185, 73915 Staré Hamry, tel.: 558 437 871
- Stanice HS Pustevny, Trojanovice 662, 74401 Frenštát p. R., tel.: 597 431 707
- Stanice HS Kohútka, 75604 Nový Hrozenkov 037, tel.: 597 431 709
- Stanice HS Velký Polom, 73982 Dolní Lomná 540, tel.: 558 330 053
- Stanice HS Lysá hora, Krásná 0513, 73904 Pražmo, tel.: 597 431 702
- Stanice HS Soláň, 75605 Karolinka

